

Sammelband 079

Index locorum in hoc volumine
explicatorum

- nr. 29 Pf. LXXXIV.
4. Matth. II. 17. 18.
28 Luc. I. 78.
10 Act. XIII. 32. 33.
20 Epist. V. 23.
18 Gal. I. 34.
11 Col. II. 14. 15.
23 Cor. XIII. 2.
26 1 Petr. III. 18.
38 2 Petr. I. 19.
6 Iud. 9.
38 Apoc. XII. 16.

29

28

ACADEMIAE IVLIAE CAROLINAE
DIRECTOR
JOHANNES FRIEDRICH SCHNEIDER

FESTVM
SPIRITVS SANCTI
PIE CELEBRANDVM
INDICIT
ET SIMVL
HISTORIAM
ECCLESIAE CHRISTI
QVINQVAGESIMALEM
NARRAT
ACADEMIA IVLIA CAROLINA
A. R. S. CIOCCCLX.

HELMSTADII
LITERIS SCHNORRIANIS.

WIX
FESTVM
SPIRITVS SANCTI
THE GILBERTANDVM
INDICE
HISTORIAM
ECCLESIAE CHRISTI
QUINGAGESIMALEM
ACADEMIA VALLIS CAROLINAE
MELIANDVM
LITTE...

ACADEMIAE IVLIAE CAROLINAE
PRORECTOR
IOANNES ERNESTVS SCHVBERT
VNA CVM SENATV
S. P. D.
CIVIBVS ACADEMICIS.

Christo in cruce extincto multi erant tum Hierosolymis tum in universa Palaestina, qui ipsius doctrinae adhaerebant, eumque magnum illum Prophetam, olim promissum, et nunc a DEo missum esse credebant. Ipse enim Euangelium in Iudaea, Galilaea et Samaria praedicaverat, et quamquam a plerisque impugnaretur, suo tamen fructu in multis non carebat. Praeter XII Apostolos LXX habebat discipulos, qui iam ante Christi mortem munere docendi aliquamdiu functi erant. Luc. X. i. seqq. Horum omnium ministerio numerum discipulorum suorum augebat, quem ipse doctrina rebusque gestis collegerat, et qui multitudinem hominum a Ioanne baptizatorum multum superabat. Io. IV. i. 2. Erant ex omni genere homines, quos aut beneficiis sibi obstrinxerat, aut doctrinae et missionis suae divinitatis certiores reddiderat. Atque hi omnes fidem minime abiiciebant, cum viderent, Iesum ab hostibus suis oppressum esse. Multi eum diligere, sanctitatem

tem vitae eius venerari, et doctrinam pio corde fervare pergebant. Itaque morte Christi illius ecclesia non extinguebatur. Perdurabat omnino. Confirmabatur resurrectione eius, brevi secuta. Augebatur denique, et longe gloriosior apparebat, Spiritu Sancto super Apostolos effuso. Quid vero illi a resurrectione Christi usque ad miraculosam illam divinorum donorum largitionem acciderit, nunc paucis narrabimus.

Nemo discipulorum Christi, quantum scimus, resurrectionem eius expectabat. Io. XX. 9. Omnes enim fascinati erant opinione iudaica, Messiam regem terrenum esse oportere. Cum ergo crederent, Iesum Nazarenum hunc fuisse Messiam, eum autem Iudaeorum malitia interfectum esse viderent, sine dubio putabant, Iesum quidem opus, ad quod missus fuisset, strenue aggressum esse, suam quoque divinam missionem sapientissima doctrina et stupendis miraculis demonstrasse, et sic animos disponere et praeparare voluisse ad regni israelitici restaurationem, quam intendisset, sed inexpugnabili hostium suorum odio et malignitate impeditum esse, quominus opus coeptum efficere et absolvere potuerit, ideoque Israelis redemptionem non amplius sperandam esse. Luc. XXIV. 19. 20. 21. Act. 1. 6. Tristem hunc rerum exitum non minus, quam amici, doctoris, et benefactoris fata acerbè lugebant omnes, cum nonnullae mulieres piae, ex Galilaea Iesum comitatae, tertia post mortem die summo mane procederent ad sepulchrum, ut corpus Christi exanime aromatibus, quae paraverant, ungerent. Matth. XXVIII. 1. Marc. XVI. 1. Luc. XXIV. 1. Io. XX. 1. coll. Luc. XXIII. 55. Ignorabant istae, sepulchrum a Iudaeis traditum fuisse militibus romanis, ut caverent, ne quis discipulorum Christi ad illud accederet, et defunctum corpus forte de-

por-

portaret. Sola ergo difficultas illarum animos affligebat, vires sibi defuturas esse, saxum movendi, quod ante ostium sepulchri collocatum, magnaeque molis esse norant. Quanta vero consternatione perturbabantur, cum propius accedentes viderent, saxum iam esse avolutum! Marc. XVI. 3. 4. Luc. XXIV. 2. Io. XX. 1. Prima, quae rem minime speratam videbat, erat Maria Magdalena. Nam socias in via reliquerat, et praecurrens citius venerat ad sepulchrum. Viso igitur saxo amoto, et corpore Christi non reperto in sepulchro, perterrita confestim abit, rem tanti momenti Petro et Ioanni annunciatura. Io. XX. 2. Paulo post et reliquae mulieres, quibus Maria Magdalena recurrens obviam non facta fuerat, accedunt, pariterque sepulchrum vident apertum. Marc. XVI. 4. Quibus regressis aliae adveniunt mulieres, priorum fortassis sociae in via, sed tardius procedentes, aut etiam separatam societatem constituentes, eiusdem tamen cum prioribus pietatis et intentionis. Luc. XXIV. 1. 2. Hae dum sepulchro adsunt, similiter spectant, quod reliquae magno cum stupore viderant. Denique Petrus et Ioannes, auditis iis, quae Maria Magdalena narraverat, sine mora currunt ad sepulchrum, illud ingrediuntur, lintea et sudarium, quod super Christi capite fuerat, seorsim involutum vident, et sic rei narratae oculati fiunt testes. Io. XX. 3. seqq.

Hoc phaenomeno excitati cum essent discipulorum animi, ut aliquid extraordinarii praesumerent, et quid hoc rei esset, scire cuperent, ecce, resurrectio Christi ab Angelis annunciat. Mulieres, quae prius adveniant, sepulchrum ingredi audebant, videbantque unum spirituum caelestium. Audiunt, adesse nunc diem tertiam, qua Christus resurgere voluisset, hoc ipsum, quod

nec intelligere nec credere potuissent, vere factum esse, atque huius rei veritatem ex sudario et linteis, quae videntur, satis patere. Iubentur praeterea ad Apostolos abire, illisque rem tanto gaudio et solatio plenam annunciare. Matth. XXVIII. 5. 6. 7. Similis apparitio contingebat mulieribus, quae post priorum discessum ad sepulchrum accedebant. Videbant enim duos angelos, qui pariter resurrectionem Christi praedicabant, illisque huius rei praedictionem in memoriam revocabant. Luc. XXIV. 4. 5. 6. 7. Haec dum eveniunt amicis Christi, tota Hierosolyma terretur stupendis rebus, quae a custodibus ante sepulchrum collocatis narrantur. Illis enim excubiis adhuc agentibus, et nihil tale cogitantibus, terra repente movebatur, angelus, cuius species instar fulguris erat, de caelo descendebar, et lapidem ab ostio sepulchri amovebat. His rebus visis territi custodes in fugam dantur, et, quid sibi acciderit, sacerdotibus Iudaeorum narrant, qui, oblata pecunia, milites movebant, ut, se dormientibus fores sepulchri effractas, et corpus Christi a discipulis suis surreptum esse, dicerent. Matth. XXVIII. 2 3 4. n. seqq. Terribile hoc spectaculum ignorabant mulieres, cum ad sepulchrum venirent. Ignorabant etiam Apostoli, cum audirent, sepulchrum apertum et vacuum ab illis inventum esse. Colloquentibus autem et quaerentibus se invicem, quid sibi veller, fama, quae pontifices civesque hierosolymitanos tantopere perturbabat, ad ipsos quoque perferebatur. Comperiunt hac occasione, sepulchrum a militibus custoditum fuisse. Vident pontifices populi attonitos, totamque urbem consternatione percussam. Audiunt, quid obtendant sacerdotes, ut custodum fuga excuseretur. Haec omnia nunc comparant cum iis, quae ipsi vidissent, quae a mulieribus audivissent, et quae Christus de se ipso olim praedixisset. Certa aut minimum

num valde probabilis opinio inde nasci poterat, Christum a mortuis vere resuscitatum esse. Sed maius erat, quo laborabant, praëiudicium, quam ut tale quid praesumere auderent. Interea tamen animi discipulorum ita nunc erant praeparati, ut, si forte Dominum suum viderent, nullam metuerent fraudem, sed de ipsius resurrectione certissime convincerentur. Hinc et optimus Salvator visibilem suam praesentiam et apparitionem diutius differre volebat.

OCTO huius generis Christi resuscitati apparitiones ab Euangelistis narrantur. **PRIMA** ipso resurrectionis die contingebat Mariae Magdalenae, postquam, visis Apostolis, ad sepulchrum redierat; Marc. XVI. 9. Io. XX. II. seqq. **SECUNDA** mulieribus, quae post illam advenerant, et iam revertebantur, quae vidissent et audivissent, Apostolis annuntiaturae; Matth. XXVIII. 8. 9. 10. **TERTIA** duobus discipulis, eodem die in vicum Emaus proficiscentibus; Marc. XVI. 12. Luc. XXIV. 13. seqq. **QUARTA** circa vesperam eiusdem diei Apostolis, qui omnes, excepto Thoma, congregati erant; Marc. XVI. 14. Luc. XXIV. 36. seqq. Io. XX. 19. seqq. **QUINTA** post octiduum rursus Apostolis, praesente Thoma; Io. XX. 26. seqq. **SEXTA** septem discipulorum suorum apud lacum Tiberiadis; Io. XXI. 1. seqq. **SEPTIMA** omnibus Apostolis in Galilaea, quorsum eos abire iusserat, ut de munere sibi tradendo instruerentur; Matth. XXVIII. 16. seqq. Marc. XVI. 15. seqq. **OCTAVA** denique iisdem Apostolis quadragesimo post resurrectionem die in monte Oliveti, cum illis valediceret benediceretque, et ad caelum ascenderet. Luc. XXIV. 50. 51. Act. 1. 6. seqq.

Plu-

VIII

Pluries vero Christum amicis et discipulis suis apparuisse, iis quoque, quorum nulla fit mentio in historia Euangelistarum, omni caret dubio. Nam Ioannes, enarratis quibusdam apparitionibus, disertis verbis testatur, Christum multa alia signa coram discipulis suis edidisse, quae non scripta essent in hoc libro. Io. XX. 30. Nonnullae etiam apparitiones a Paulo commemorantur, i. Cor. XV. 5. 6. 7. de quibus nihil extat in scriptis Euangelistarum. Inprimis Christum a Matre sua aliquoties visum esse, non dubitamus, licet nihil huius rei nobis revelari voluerit divina sapientia. Sed nemo impiorum, qui Dominum gloriae crucifixerant, eum vidit, ut Petrus aperte testatur, Act. X. 41. et ipse Redemptor noster praedixerat. Matth. XXIII. 39. Cum enim illi Christum et doctrinam eius non ex infirmitate, neque ex argumentorum defectu, sed ex mera et pertinaci malitia reicerent, nec ullis demonstrationibus, ne quidem miraculis, omni exceptione maioribus, flecti se paterentur, apparitiones istae, quas forte hostes Christi expectare aut postulare potuissent, nullam praestiturae fuissent utilitatem, illis potius novam cavillandi et blasphemandi praebuissent occasionem, et ipsam resurrectionem posteritati dubiam reddidissent. Ergo fatius erat, extare phenomena, quae ab ipsis hostibus negari haud poterant, quibusque existentibus sana ratio quemque evidentissime docebat, et adhuc docere potest, verum esse testimonium, quod Apostoli de resurrectione Christi, et apparitionibus sibi factis perhibent.

Toto hoc tempore, quo Christus discipulis suis apparebat, illorum fidem confirmabat, se a mortuis vere resurrexisse, et promissum Messiam esse, doctrinam olim traditam ipsis in memoriam revocat, quae hactenus in-

intelligere non poterant, exponit, Scripturam Vet. Test interpretatur, illiusque vaticinia in se impleta esse demonstrat, pacem, Spiritum Sanctum, et benedictionem illis impertitur, publicos gentium doctores eos constituit, et amplissima Sp. S. dona, quorum effusionem Hierosolymis expectare deberent, promittit. Luc. XXIV. 44. seqq. Io. XX. 21. seqq. Matth. XXVIII. 18. seqq. Marc. XVI. 14. seqq. Act. I. 8. Hac ratione ecclesia, quam ipse Christus in terris immediate collegerat, in fide confirmabatur, nullis autem novis accessionibus augebatur. Ipse enim solos fideles suos conveniebat, et Apostoli Euangelium non prius praedicare coeperunt, quam super eos effusus erat Spiritus Sanctus. Tanto arctiori vinculo fidei et charitatis uniebantur priora ecclesiae membra. Conveniebant nimirum singulis diebus, stans temporibus templum adibant, ut precarentur, aliisque pietatis exercitiis studerent, coetusque privatos frequentissime agebant, ut de apparitionibus Christi colloquerentur, sermones eius secum invicem communicarent, repeterentque, DEum pro tanto beneficio collaudarent, suamque fidem, spem, ac pietatem corroborarent. Luc. XXIV. 53. Act. I. 13. 14. Haec equidem praecipue valent de Apostolis et aliis fidelibus, qui Hierosolymis sedem sibi fixerant, et quorum numerus ad centum et viginti asurgebat. Act. I. 15. Sed non improbable est, et alios Christi discipulos, qui in universa Palaestina dispersi erant, ad simile pietatis studium convenisse. Nam ad hos quoque fama de resurrectione Christi perferebatur. Multi, qui huius rei certiores fieri cupiebant, sine dubio Hierosolymas migrabant. Alii ipse Christus extra urbem primariam apparebat. Nam plus quam quingenti fratres eum aliquando simul viderant. i. Cor. XV. 6. Qui Christum non viderant, convenire studebant eos, quibus apparuerat, et hi vicissim illos,

B

ut

ut de resurrectione Christi et variis illius manifestationibus pia colloquia instituerent. In his autem coetibus nulla liturgia, nullus sacrorum ordo servabatur. Erant enim conventus privati, qui ideo frequentabantur, ut aliquid novi de Christi resurrectione, apparitionibus, et sermonibus audiretur. Et quae praedicabantur vel ab Apostolis, vel ab aliis, pium totius societatis affectum excitabant, ut nomen DEI uno ore omnes celebrarent. Ceterum autem publicis sacris in templo hierosolymitano et Synagogis interesse pergebant.

Nulla quoque externa persecutio ecclesiam hoc tempore affligebat. Sacerdotes quidem et Seniores Iudaeorum obtinebant, corpus Christi a discipulis noctu dormientibus custodibus surreptum esse. Quod delictum si probari potuisset sine dubio satis grave fuisset, et amicos Christi capitis reos reddidisset. Et sane non parum intererat, ut Iudaei huic criminationi aliquam veri speciem conciliarent. Itaque Apostolos in ius vocari oportuisset, ut furti, quod illis publice imputabatur, rationem redderent. Carceribus includendi et puniendi fuissent. Aut si mitius cum illis agere voluissent, saltem inquirendum fuisset, quorsum deportatum esset corpus Christi, ab Apostolis, ut dicebatur, furtim ablatum. Sed nihil horum a Iudaeis tentatum esse legimus. Apostoli summa pace fruebantur, et post aliquod tempus per famam demum experiebantur, quale crimen sibi fuerit imputatum. Huius quietis causa esse non poterat ignorantia Iudaeorum, ubi discipuli Christi laterent. Nam in conspectu totius populi ambulabant, templum quotidie frequentabant; et numerosos coetus in aedibus privatis agebant. Ergo propria conscientia adeo compuncti fuisse videntur, ut nihil contra Apostolos tentare auderent. Terror et
con-

consternatio illorum animos ita occupaverat, ut causae suae prorsus diffidentes valde metuerent, ne quis de furto isto, quod e vestigio praetexerant, disputaret. Tantum aberat, ut ipsi quaestionem hanc in iudicio movere voluissent. Forte etiam sperabant, fore, ut, quicquid Christo crucifixo acciderit, facilius oblivione deleatur, si tacerent, quam si rem omnem Apostolis litem intendendo magis magisque divulgarent. Per has igitur causas, quas ex parte humana prudentia suadebat, Apostolis secure vivere licebat, conspectu et familiaritate Christi resuscitati frui, sapientissimis eius praeceptis instrui, et sic ad futurum munus praeparari. Et hac in re singularis prorsus conspicua est Redemptoris nostri providentia, quae Apostolos non prius affligi permittebat, quam ipsi in fide satis confirmati, donisque Spiritus Sancti extraordinariis armati essent.

Inter haec gaudia, quae ex resurrectione et visibili eius praesentia capiebant Apostoli, et continuam spem, nova fruendi apparitione et familiaritate, dies post resurrectionem quadragesimus appropinquabat, quo Redemptor mundi caelum petere, et de hostibus gloriose victis triumphum agere volebat. Congregabantur ergo discipuli, ex Galilaea Hierosolymas reduces facti, Bethaniae, in monte Oliveti, ubi Christus, expansis manibus, largissimam Dei gratiam illis apprecabatur, et sic in caelum ascendebat, unde rediturus est aliquando ad iudicandum vivos et mortuos. Marc. XVI. 19. Luc. XXIV. 50. Act. I. 9. Locus, quorsum abibat, vocatur caelum, quod sine dubio est felicissima illa regio, in qua externa et ineffabilia gloriosae invisibilis Dei praesentiae symbola extant, caelestes Spiritus creatorem suum adorant, et beatae animae visione Dei et ad spectu

Salvatoris sui fruuntur, et fruiturae sunt in aeternum. Appellatur alias caelum tertium, paradysus, 2. Cor. XII. 2. 4. nova et caelestis Hierosolyma, Apoc. XXI. 2. de qua multum iam disputari posset, nisi a scopo nostro nimis esset remotum. Discedebat autem Christus praesentibus et videntibus discipulis. Nec repente et veluti ex instanti illorum oculis subductus esse videtur, sed successive. Ita namque tollebatur in altum, ut viderent eum, quamdiu oculorum acies et corporum distantia permittebant. Tandem nube tegebatur, et ingens sui desiderium relinquebat. Act. I. 9. 10. Sic enim eum abire oportebat, ut, qui eius resurrectionem et gloriam praedicare, et hoc testimonium sanguine suo signare debebant, certo scirent, quorsum abierit, scilicet ad Patrem suum in caelis, a quo missus erat in mundum, ut humanum genus redimeret. Interea discessus ille praeter expectationem Apostolorum accidisse viderur. Nam oculis in caelo defixis subsistunt, quasi reditum ipsius expectarent. Itaque ne eum frustra expectare pergerent, nec nimio moerore corripenterur, e vestigio adsunt duo angeli, qui primum stuporem in illis, summa tamen cum humanitate, reprehendunt, tum vero annunciant, Iesum, cuius ascensionem vidissent, non rediturum esse, nisi die extremo. Act. I. 11. Haec caelestium nunciorum vox in memoriam illis revocabat omnia, quae Christum olim de suo ad Patrem reditu docuerat. Recordabantur simul promissionum, quarum complementum Hierosolymis expectare deberent. Magnum igitur gaudium illorum animos occupabat, ipsi Dominum Iesum adorant, et Hierosolymas revertuntur. Luc. XXIV. 52. Act. I. 12.

Regressi in urbem convocant coetum fidelium, qui Hierosolymis erant, illisque narrant, quae vidissent et audivissent. Hi gaudio et solatio pleni una voce Domi-
num

num collaudant, et se invicem hortantur, ut ad preces et commune pietatis exercitium quotidie convenirent, et quae Christus praecepisset, sancte fervarent. Act. I. 13, 14. Locus, ubi haec gerebantur, a Luca dicitur *ὑπερῶν*, qua voce non intelligimus aliquod conclave Templi, sed domus cuiusdam privatae partem superiorem. Habebant enim Iudaei in aedibus suis oratoria, in superiore illarum parte extracta. Huius generis domus, quae oratorium habebat, sine dubio habitabatur ab aliquo fidelium, ubi mox post mortem et resurrectionem Christi illius discipuli congregari coeperant. Illuc igitur tendebant Apostoli, et a coetu convocato decernitur, ut ibidem quotidie convenirent. Nec improbabilis est opinio, hanc domum fuisse Mariae, matris Ioannis Marci, in qua Ecclesiam plerumque congregatam fuisse, ex Act. XII. 12. colligimus. Quamquam autem privati isti fidelium conventus quotidie agebantur, nihilo tamen minus singulis diebus templum adibant, ne privato cultu publicum abolendum esse, quisquam existimaret.

Inter haec privata pietatis exercitia recordabatur Petrus, duodecim vitae comites ac testes Christum ab initio sibi elegisse. Concludebat inde, hunc numerum imprimis ipsi placuisse, ideoque haud immerito supplendum esse, postquam Iudas turpissima prodicione munere hoc se indignum reddidisset, et vitam laqueo misere finisset. Recte autem iudicabat, pro Iuda substituendum esse virum, qui ab initio cum Christo fuisset, omnesque res gestas et sermones Christi vidisset et audivisset. Huic ergo sententiae cum tota ecclesia assentiretur, duo electi sunt viri, Iosephus Barfabas et Matthias, qui doctrina et pietate reliquos superare videbantur, et Christum ubique comitari fuerant. Sed uter praeferendus esset, ipsi desine

nire non audebant. Vniusque enim virtutes aequales esse videbantur, et in re tanti momenti de voluntate DEI dubitare nolebant. Cum ergo constaret, DEum voluntatem suam ante haec tempora forte nonnunquam significasse, idem hoc medium et nunc adhibendum esse censebant. Quare, invocato nomine divino, fors coniiciebatur, quam summa DEI providentia ita gubernabat, ut Matthias in numerum Apostolorum cooptaretur.

Quoto ab ascensione die hoc factum sit, non legimus. Nec constat, quid praeterea ante vel post hanc electionem gestum sit in Ecclesia. Probabile tamen est, praeter quotidianas preces et mutuas institutiones ac adhortationes nihil accidisse, quod commemorari potuisset. His autem studiis et exercitiis ideo vacabant primi christiani, tum ut DEum pia mente colerent, tum ut incrementa cognitionis Christi caperent, tum denique ut Spiritum Sanctum, cuius effusionem Hierosolymis expectare iussi erant, inter preces et sanctas meditationes acciperent. Norant enim, dona a Christo promissa haud diu post eius ascensionem sibi collatum iri. Act. I. 5. Hinc perutile sibi et universae ecclesiae fore putabant, si in medio coetu sacro precantes et DEo servientes donis istis instruerentur. Et quod forte sperabant et optabant, illis etiam contingebat. Nam decimo post ascensionem Christi die, cum ecclesia congregata esset, implebatur Domini promissio, et Spiritus Sanctus super Apostolos effundebatur. Act. II. 1. seqq.

Huius rei memoriam universa Christi ecclesia his diebus celebrabit, ad quam solemnitatem sacram ut et vos, CIVES OPTIMI, rite praeparemus, brevem illius temporis historiam, quo effusio Sp. S. expectabatur, recitare, quam

quam aliud argumentum, quod multiplice eruditionis apparatu exornari potuisset, tractare malimus. Multum enim utilitatis haec habet narratio, nec parum inservit sanctificandis mentibus, quae ingens hoc beneficium non solum Apostolis, sed simul universae ecclesiae exhibitum, digne meditari volunt. Nam primum veritatem magni huius miraculi testatur. Constat inter omnes, eo ipso tempore, quo Sp. S. super Apostolos effusus esse creditur, eos Evangelium de regno DEI tanta sapientia, virtute, et confidentia praedicare coepisse, ut illorum doctrina nullis artibus, nullis persecutionibus, nullis suppliciorum generibus impediri posset. Quales vero hi erant homines, antequam hoc munere fungi incipiebant? Homines erant valde meticulosi et simplices, quorum animus minima periculorum specie frangebatur, qui nihil minus quam resurrectionem Christi credebant aut sperabant, qui praeterea magna mentis infirmitate multisque praeiudiciis laborabant, et nomen suum ne quidem inter Christi discipulos publice profiteri audebant. Vnde igitur tanta sapientia? Vnde illud animi robor? Vnde tam inexpugnabilis mysteriorum certitudo? Haec mutatio si absque singulari prorsus et extraordinaria Numinis virtute illis contigisset, ad quid tandem opus erit divina potentia? Eadem historia summam et admirabilem DEI sapientiam praedicat, qua usus est in praeparandis Apostolis, ut dona Sp. S. super eos effundenda recipere possent. Docendi erant, quaenam esset ratio mysteriorum fidei, et viribus instruendi, ea et tradendi aliis, et inter extremas calamitates omniaque periculorum genera intrepide profitendi. At cum Christus in cruce spiritum emitteret, Apostoli parum aut fere nihil horum mysteriorum capiebant, suis impediti praeiudiciis, nullam resurrectionis eius, promissionum, quas acceperant, et instaurationis regni spiritualis spem habebant, nullo etiam animi robore

in

in profitenda doctrina Christi gaudebant. Itaque ne ab uno extremo ad alterum immediate transfirent, per varios gradus successive illuminabantur, antequam virtutum donorumque participes fiebant, quibus ad munus suum opus habebant. Eundem ordinem et in regenerandis ac sanctificandis mentibus divina servat sapientia. Nemo mortalium ex statu naturali in statum gratiae uno veluti actu transponitur. Emendantur homines successive, omniumque et circumstantiarum et occasionum habenda est ratio, quibus ad impugnandas aut intellectus tenebras, aut voluntatis propensiones malas salutariter uti possint. Denique ex hac historia discimus, quanta sit Domini longanimitas et mansuetudo, qua suorum infirmitates tolerat. Quae omnium optima videbantur, media adhibebat, ad vincendam discipulorum incredulitatem, suamque resurrectionem illis demonstrandam. Et cum eos multis adhuc praecipitiis laborare videret, non increpabat eos, nec opiniones, quae altas radices egerant, violenta quasi manu eripiebat, sed potius ad ampliorem Sp. S. illuminationem, quam largiturus esset, eos remittebat. Eadem patientia et benignitate nostras fert infirmitates. Non statim deserit simplices et dubitantes; Non subtrahit gratiam reluctantibus; Non eundem semper modum, ordinem, et gradum suarum operationum servat. Sed mensuram gratiae auget, modum agendi mutat, temporis et circumstantiarum rationem habet, et tandem opus suum perficit, nisi pertinax cordis malitia impedimentum interponat. Haec omnia si consideretis, CIVES OPTIMI, non tantum dona et operationes Sp. S. rectius intelligetis, sed etiam, quod vehementer optamus, in cordibus Vestris saluari cum fructu experiemini. P. P. in Academia

Iulia Carolina. D. XXIV. Mai.

CIO IO CC LX.

153883

X 2286633 ✓

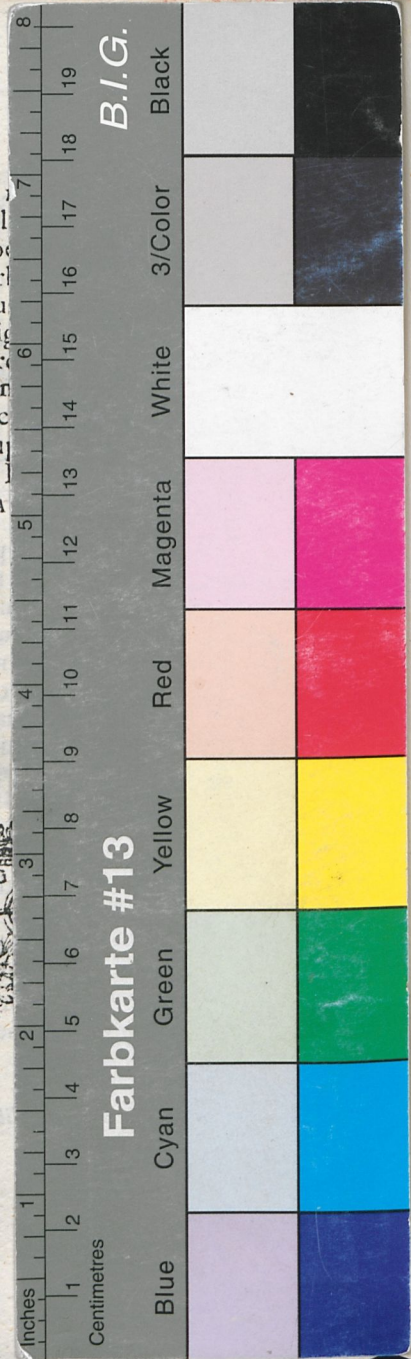
ULB Halle
007 138 997

3

R

ND 18

29 28

FESTVM
SPIRITVS SANCTI
PIE CELEBRANDVM
INDICIT
ET SIMVL
HISTORIAM
ECCLESIAE CHRISTI
QVINQVAGESIMALEM
NARRAT
ACADEMIA IVLIA CAROLINA
A. R. S. MDCCCLX.

HELMSTADII
LITERIS SCHNORRIANIS.